

Závěrem je možno konstatovat, že monografie detailně analyzuje institut volby práva a volby soudu a může být přínosem pro posluchače právnických fakult, kteří si chtějí prohloubit znalosti v této problematice. Knihu lze také jednoznačně doporučit všem, kdo se potřebují v daném tématu zorientovat, a to zejména při výkonu právní praxe.

Mgr. et Mgr. Barbora Vlachová
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

**Snijders H. – Vogenauer S. (eds.) Content and Meaning of National Law
in the Context of Transnational Law.**

Mnichov: Sellier European Law Publishers, 2009, 222 s.

Nakladatelství Sellier, specializující se především na evropské právo a mezinárodní právo soukromé, ve spolupráci s Institutem evropského práva a právní komparatistiky právnické fakulty Univerzity v Oxfordu a Institutem E. M. Meijerse při Univerzitě v Leidenu vydalo sborník dvanácti velmi zajímavých příspěvků z oblasti mezinárodního a evropského práva. Jednotlivá pojednání v recenzovaném sborníku se zabývají vzájemnými vlivy nadnárodního práva (především práva Evropské unie a Rady Evropy) a vnitrostátního práva ve světle vnitrostátní normotvorby a aplikační praxe soudů. Editory sborníku jsou Henk J. Snijders, profesor občanského práva na Univerzitě v Leidenu, a Stefan Vogenauer, profesor právní komparatistiky na Univerzitě v Oxfordu a člen Brasenose College v Oxfordu. Autory dílčích příspěvků jsou holanďáci, angličtí a švýcarští akademici a právní odborníci nejen z oblasti mezinárodního práva (např. Déirdre Dwyer, Maya Hertig Randall, John Cartwright).

Jak poznamenávají sami editoři ve společném úvodu k recenzovanému sborníku, nadnárodní právo si nevystačí s pouhou prostou aplikací jakožto specifický soubor pravidel. Je nutné brát jej v potaz jako další hledisko i při interpretaci a tvorbě národního práva, neboť jen tímto lze docílit vzájemného souladu národního práva s právem nadnárodním.

Jako první je v recenzovaném sborníku zařazen příspěvek emeritního profesora ústavního a správního práva na Univerzitě v Leidenu Everta A. Alkemy (*Včleňování mezinárodního práva do vnitrostátního právního řádu – některé postupy a ústavní problémy*). Autor se v něm zabývá problematikou pronikání mezinárodního práva do nizozemského právního řádu a zaměřuje se zejména na způsoby, kterými se tak děje, a poukazuje na společné a typické znaky implementace Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a judikatury Evropského soudu pro lidská práva. V závěru svého příspěvku upozorňuje na nutnost obezřetnosti mezinárodních organizací při jejich rozhodování a normotvorbě, aby tímto dříve či později nezavdaly příčinu vzniku konfliktů mezi veřejnou správou a soudnictvím nebo parlamentem.

Některými jevy, které s sebou přináší právě pronikání mezinárodního práva do práva národního, se v rámci svého mimořádně zajímavého příspěvku zabývá i Wim J. M. Voermans (*Gold-plating a Double Banking: Přečeňovaný problém?*), profesor ústavního práva na Univerzitě v Leidenu. V souvislosti se stále se zvyšující administrativní zátěží, kterou s sebou evropská normotvorba pro jednotlivé státy přináší, popisuje jev souhrnně nazývaný jako *nadměrná implementace*. Tento jev zahrnuje tzv. *double banking* (situaci, kdy normy evropského práva regulují stejnou právní oblast jako národní normy, přičemž oba právní systémy nejsou ve vzájemném plném souladu) a *gold-plating* (situaci, kdy vnitrostátní opatření provedená nad rámec regulace vyžadované evropskými směrnici přináší domácímu obchodu nepřiměřenou zátěž a konkurenční nevýhody). Autor dále srovnává dvě studie zabývající oběma výše popsanými jevy – nezávislé hodnocení lorda Neila Davidsona z roku 2006 (tzv. Davidson

review) a společnou zprávu odborníků z Leidenského evropského institutu a Asserova institutu z roku 2007. Autor zdůrazňuje to, že ačkoliv se nadměrná implementace nevyskytuje systematicky a ani není nijak výrazně rozšířená, její dopady na obchod a průmysl mohou být mimořádně škodlivé, a proto je třeba se jí vyhnout.

Další zástupce univerzity v Leidenu, profesor občanského práva Jaap Hijma, ve svém příspěvku (*Spotřebitelská koupě: adaptace (nizozemského) vnitrostátního práva nadnárodním požadavkům*) pojednává o účincích evropských směrnic na právní systém, a to zejména v oblasti práv a ochrany spotřebitele. Jako vzorový předkládá příklad nizozemského Občanského zákoníku z roku 1992. Ten, ačkoliv jej lze bezesporu označit za „mladý kodex“, musel být např. v oblasti spotřebitelského práva opakovaně přizpůsobován požadavkům evropských směrnic. Autor toto hodnotí nepříliš kladně a shledává, že situace je o to obtížnější, když rozdíl mezi stavem dosaženým vnitrostátním právem a stavem předvídaným směrnicí je materiálně nevýznamný. V závěru svého příspěvku pak vyzdvihuje roli soudce při výkladu a aplikaci národních právních předpisů harmonizovaných s evropským právem, ale i předpisů z oblasti práva nadnárodního.

Společným znakem všech příspěvků publikovaných v recenzovaném sborníku je jejich vysoká odbornost. Autoři v nich analyzují nejen problematické otázky samotného evropského zákonodárství, ale i důsledky, které řešení těchto otázek promítá do vnitrostátního zákonodárství a rozhodovací činnosti soudů. S ohledem na současný vývoj nadnárodního práva nelze než konstatovat, že teze uvedené v jednotlivých příspěvcích si uchovávají svou aktuálnost i po relativně dlouhé době od publikace sborníku. Vzhledem k širokému nosnému tematickému zaměření, které ve své linii umožnilo tematickou pestrost dílčích příspěvků, zaujme recenzovaný sborník nejen čtenáře z oblasti evropského práva, ale i z oblasti práva ústavního, občanského a obchodního.

Mgr. Marie Koričanská

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Laclavíková M. – Švecová A. Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918). Trnava: TYPI Universitas Tyrnaviensis, 2012, 673 s.

V druhej polovici roka 2012 bola publikovaná vydavateľstvom Trnavskej Univerzity publikácia doc. JUDr. Miriam Laclavíkovej, Ph.D. a doc. JUDr. PhDr. Adriany Švecovej, Ph.D. s názvom *Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918)*. Obe autorky netreba odbornej verejnosti zvlášť predstavovať: patria medzi vedúce osobnosti mladšej generácie právnych historikov na Slovensku a ich predchádzajúce publikácie sú známe nielen v kruhoch osôb inklinujúcich k dejinám práva. Autorky pedagogicky a vedecky pôsobia na Katedre dejín práva, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918) sú druhým zväzkom predpokladanej štvorzväzkovej edície *Pramene práva na území Slovenska*. Obdobie rokov 1790–1918 je z právno-historického hľadiska mimoriadne náročné obdobie, ktoré je čiastočne zavŕšené právnymi kodifikáciami z obdobia dualizmu. Problematickejšim je vymedzenie roku uzatvárajúceho vymedzené obdobie – teda roku 1918. Prirodzeným právno-historickým medzníkom by mal byť skôr rok 1948, avšak – ako uvádzajú samotné autorky v úvode textu publikácie – autorky sa rozhodli pre rok 1918 skôr z utilitaristického ako koncepčného hľadiska. Z historického hľadiska ide o nanajvýš vhodné a podarené spojenie časti novoveku a najnovších dejín, ktoré zahŕňa – na objektivitu posudzovateľa náročné – obdobie Bachovho absolutizmu a dualistickú rakúsko-uhorskú monarchiu, z pohľadu procesu národného uvedomenia Slovákov ide o obdobie dokonštituovania štátoprávnej základne ich samourčovacieho práva.